

Nieuwsbrief 8

ZOMER 2016

Frisse Start, dat is de naam van het project Begeleiding Startende Leraren in de regio Noord-Holland en Zuidelijk Flevoland. De naam staat voor wat we beogen met het project: samen met de scholen een frisse, succesvolle start voor beginnende leraren in het voortgezet onderwijs creëren.

De projecten Begeleiding Startende Leraren (BSL) worden gefinancierd vanuit OCW worden in het kader van de ambities die geformuleerd zijn in de Lerarenagenda 2013-2020.

De BSL-projecten zijn gericht op het versnellen van de professionele groei en het reduceren van de uitval van starters. Hiertoe worden driejarige inductie-arrangementen ontwikkeld.

Bij *Frisse Start* zijn de vier Amsterdamse Lerarenopleidingen voor VO betrokken en inmiddels werken we samen met **62** scholen. We verwachten het samenwerkingsverband komend jaar uit te breiden met een flink aantal scholen vanuit de besturen Dunamare en Zaanstad OVO.

In deze nieuwsbrief vindt u informatie over :

- Verlenging projecten BSL
- Professionele Leergemeenschappen
- De trajecten 'ontwerpen van inductie-arrangementen'
- Het onderzoek van de RUG, aanmelding starters voor de laatste ronde
- Icalt-trainingen, terugblik op de trainingen in 2015-2016 en data voor het komend schooljaar
- Van student naar startende leraar
- Bronnen

Met vriendelijke groet, Marcelle Hobma en Jorien Vollaard, projectleiders Frisse Start

Zie www.begeleidingstartendeleraren.nl voor meer informatie over het project BSL.

Wilt u reageren of heeft u vragen? Neem dan contact op met Marijke Blom: m.h.blom@vu.nl.

Verlenging regionale projecten Begeleiding Startende Leraren

In de oorspronkelijke opzet zou het project duren van 2013-2017. In het voorjaar van 2016 is besloten om de einddatum te verlengen tot eind augustus 2019. Omdat er ook –in beperkte mate- extra financiële middelen worden toegekend, kunnen we vanuit Frisse Start de activiteiten op het terrein van trainingen en ontwerptrajecten langer continueren.

Professionele Leergemeenschappen, laatste jaar

Het project Professionele Leergemeenschappen (PLG) is gestart in 2014 en gaat het laatste jaar in. Bij PLG Alfa, PLG Alfa-Gamma en PLG Gamma zijn nog beperkt plaatsen beschikbaar. Voor de PLG Bèta is de inschrijving inmiddels gesloten. We zijn verheugd over de grote belangstelling!

Vormgeven inductie-arrangementen

In juni 2015 zijn we in **Noord Holland Noord** samen met het Risicoregio-project van Platform Noord een pilot gestart voor het traject 'ontwerpen van inductie-arrangementen'.

In december 2015 was de aftrap van een vergelijkbaar traject in **Amsterdam** samen met de projecten Junior Leraar (HvA) en Terug met dat Tekort (Risico-regio). Ook bij de Opleidingsschool Rosa in **Amstelland** (sinds november) en scholen van bestuur **Zaam in Amsterdam** (sinds april 2016) loopt nu het traject 'vormgeven van inductie-arrangementen'. In totaal gaat het om 35 scholen.

Doelgroep: Het traject is gericht op leidinggevendenden, begeleiders en HRM'ers. Een intensieve samenwerking tussen deze actoren is een randvoorwaarde gebleken voor het succesvol ontwikkelen en implementeren van inductie-arrangementen.

Vijf bijeenkomsten: Tijdens de eerste bijeenkomst brengen de verschillende actoren voor hun school de situatie in beeld en bespreken ze de uitkomsten. Hierbij wordt de Kijkwijzer Inductie ingezet, Per school worden de prioriteiten bepaald en afspraken gemaakt over acties, deadlines en taakverdeling. Op de laatste bijeenkomst presenteren de scholen de ontwikkelde begeleidingsprogramma's, introductiebijeenkomsten, jaarroosters en/of andere producten en de plannen voor de toekomst.

Informatie: We besteden veel aandacht aan de context van inductie, de ontwikkelingen in het beroep van leraar en in de scholen, aan het levenslang leren, het belang van visie en strategisch HRM beleid en de belangrijke rol van school- en teamleiders bij het bevorderen van professionele groei.

Opdrachten en uitwisselingen: De deelnemers bereiden de bijeenkomsten voor aan de hand van opdrachten. Er wordt veel tijd ingeruimd voor het uitwisselen van concept-producten, het geven en krijgen van feedback, het bespreken van dilemma's en oplossingen, van de balans tussen begeleiden en beoordelen en de mogelijkheden om maatregelen te faciliteren.

Eerste resultaten: Op 17 juni was de laatste bijeenkomst voor het BSL-traject NHN. De startsituatie van de deelnemende scholen verschilde sterk maar alle scholen zeggen dat het traject veel in beweging heeft gebracht en geleid heeft tot: inzichten en inspiratie, tot meer samenwerking binnen de school, tot meer visie en meer structuur, tot betere en nieuwe producten en veel goede voornemens. Duidelijk is geworden dat deelname aan de Icalt-trainingen als een katalysator werkt en binnen de school, secties en teams tot gesprekken leidt over het functioneren in de klas. Het voordeel is dat dit met een gemeenschappelijk taal gebeurt.

Voornemens: Om de duurzaamheid van het traject te bevorderen zullen we gaan werken met een voorbereidingsgroep waarin ook belangrijke sleutelfiguren uit de betreffende scholengroep participeren zoals HRM en schoolleiding en eventueel de coördinator van de Opleidingsschool en de eigen Academie. Gezien de belangrijke rol die team-/sectieleiders –naast schoolleiders en begeleiders- spelen bij succesvolle inductie, willen we deze doelgroep intensiever betrekken bij het traject 'ontwerpen van inductie-arrangementen'.

2016-2017: Het komend schooljaar verwachten we met scholen van de besturen Dunamare en OVO-Zaanstad een traject te starten.

Onderzoek RUG, aantallen starters, aanmelding laatste tranche, planning

Onderzoek Rijksuniversiteit Groningen: De RUG doet al jaren onderzoek naar de ontwikkeling van startende leraren in de klas en naar de effectiviteit van gerichte coaching. Gebleken is dat de professionele groei van starters op het terrein van pedagogische en didactische bekwaamheden behoorlijk versneld kan worden én dat daardoor de prestaties van leerlingen verbeteren. Gerichte coaching (in de zone van naaste ontwikkeling) heeft dus een directe impact op de onderwijskwaliteit. In het kader van het BSL-project worden starters jaarlijks geobserveerd met het ICALT-instrument en daarnaast vullen leerlingen en starters een digitale vragenlijst in. Inmiddels nemen **1700 starters** deel.

Aanmeldingen voor de laatste ronde (2016-2019): komend schooljaar kunnen de laatste starters aangemeld worden voor deelname aan het onderzoek van de RUG. Op voorwaarde dat de starter gedurende 3 jaar geobserveerd wordt met het Icalt-instrument (2 keer in het eerste jaar en daarna 1 keer per jaar), kunnen scholen 2000 euro per starter ontvangen; 1000 euro in het eerste jaar en 1000 euro na het aanleveren van de laatste observatiegegevens en vragenlijsten.

Aanmeldingsprocedure gewijzigd: de huidige procedure is tijdrovend, loopt over veel schijven en er gaat nogal wat mis; aangeleverde gegevens kloppen niet altijd, de bestanden raken vervuild, scholen krijgen ten onrechte subsidie en starters zijn vaak onvoldoende op de hoogte.

De procedure wordt dus gewijzigd; de rol van de contactpersoon in de school blijft cruciaal maar de starter is zelf verantwoordelijk – na het ontvangen van informatie- voor de aanmelding en de toestemming voor het onderzoek.

De Planning; aanmelding nieuwe starters aan het onderzoek van de RUG

- **In de tweede week van september** krijgen de starters informatie (in onze regio vanuit Frisse Start en via de contactpersoon in de school)
- **In de derde week van september** melden de starters zich aan
- **In de vierde week van september** krijgen de contactpersonen een reminder en is er de laatste kans voor aanmelding
- **Voor half september 2016** moeten de starters zich aangemeld hebben.
- **In de tweede week van oktober** doet DUO/OCW een check op de aanmeldingen en worden de definitieve deelnemers (en de tegemoetkoming aan de scholen) vastgesteld

ICALT-trainingen; terugblik, data komend schooljaar

Sinds september 2014 hebben we vanuit Frisse Start **36 trainingen** georganiseerd; 293 personen hebben deelgenomen aan Icalt-1 (gericht op het leren werken met het instrument) en 151 personen hebben daarna ook deelgenomen aan Icalt-2 (gericht op het leren bepalen van de Zone van Naaste Ontwikkeling). Aan de pilot Icalt-3 (gespreksvoering 'van contact naar contract' én workshops naar keuze 'activeren, differentiëren en leerstrategieën) hebben 9 mensen deelgenomen.

De trainingen worden positief beoordeeld (ruim 50% scoort een 8 en 20% een 9) en op een aantal scholen wordt het werken met het Icalt-instrument ingezet om de professionele groei in de klas van alle personeelsleden te bevorderen.

In 2016-2017 organiseren we een open aanbod voor Icalt 1, 2 en 3. Dat gebeurt op **donderdagmiddag van 13.00 – 17.00** in het Metropolitan-gebouw van de VU.

2016	Icalt 1	Icalt 2	Icalt 3
15 september			
13 oktober			
10 november			
8 december			
2017	Icalt 1	Icalt 2	Icalt 3
19 januari			
9 februari			
9 maart			
18 mei			
15 juni			

Minimum aantal deelnemers, communicatie

Het minimum aantal deelnemers is **10** personen voor Ica1t 1 en 2 en **18** personen voor Ica1t 3.

Twee weken voor de uitvoeringsdatum wordt besloten of de training doorgaat en worden degenen die zich hebben opgegeven nader geïnformeerd.

Flankerend onderzoek UvA, stress en welbevinden bij starters

De laatste ronde van het UvA onderzoek naar de ontwikkeling van stress en welbevinden bij startende leraren vond plaats in de periode tussen mei- en eind juni 2016.

Het aantal deelnemers wisselde gedurende het schooljaar, maar er hebben steeds rond 85 leraren meegedaan aan het onderzoek. Hierdoor beschikken we over veel informatie over hoe stress en welbevinden zich ontwikkelen over de loop van het schooljaar, wat relevante gebeurtenissen zijn voor startende leraren en welke gebeurtenissen de meeste stress oproepen. De deelnemende leraren krijgen voor de zomervakantie de eindrapportage over de onderzoeksbevindingen toegestuurd.

In de volgende nieuwsbrief uitgebreid aandacht voor de resultaten.

Van student naar startende leraar

Pecha Kucha voor afstudeerders: binnen de projectgroep Frisse Start wordt regelmatig gesproken over de relatie tussen de lerarenopleiding en het project 'begeleiding startende leraren'. Een van de gesprekspunten is dan de noodzaak om studenten goed voor te bereiden op het idee van Levenslang Leren en op het leraarschap als 'samenwerkend en lerend beroep'.

Om studenten in de laatste fase te informeren over de driejarige inductie-arrangementen hebben we een Pecha Kucha ontwikkeld; een presentatie met 20 beelden die 6 minuten en 40 seconden duurt. De afgelopen maanden zijn al vele afstudeerders aan de Amsterdamse Lerarenopleidingen op deze manier bekend gemaakt met 'inductie' als start van het levenslang leren, met de rol van de begeleider, de lesobservaties, de manieren om de werkdruk te reduceren en de afspraken die in de cao vastgelegd zijn voor de reductie van lestijd (20% in jaar-1, 10% in jaar-2). Binnenkort staat de presentatie met ingesproken tekst op de website www.begeleidingstartendeleraren.nl.

Bronnen

Op www.begeleidingsstartendeleraren.nl kunnen starters, coaches en schoolleiding algemene informatie vinden over BSL. De negen regio's hebben een eigen plek op de site waarin van alles te vinden is over de aanpak, de verschillende activiteiten en de voortgang.

Op <http://www.delerarenagenda.nl/de-lerarenagenda/> vindt u informatie over de beleidsagenda 2013-2020 met veel informatie over de begeleiding van starters én scholen als lerende organisaties.

De VO-raad masterclasses, opleidingen en netwerken S.HRM voor leidinggevenden, zie hiervoor de website van de VO-raad <http://www.vo-raad.nl/themas/professionalisering-schoolleiders-en-bestuurders/project-versterking-shrm-in-het-vo>.

Professor Peter Leisink is betrokken bij de leergang S.HRM. In een webinar bespreekt hij inzichten en toepassingen waarmee de middenmanager aan de slag kan in de VO-praktijk, <http://www.vo-academie.nl/strategisch-hrm/webinar-strategisch-hrm>

Op <http://www.sterkeschool.nl> kunnen startende leraren allerlei tips en publicaties vinden.

Klik [hier](#) voor het onderzoeksrapport dat verricht is in opdracht van de Europese Commissie en dat ingaat op loopbaanpaden in het onderwijs en de noodzaak tot het Levenslang Leren.

Vanuit Frisse Start werken we onder meer samen met het project Junior Leraar van de HvA. Klik op <http://www.hva.nl/kc-onderwijs-opvoeding/projecten/content/junior-leraar.html>